

Ulla
Rask

Blanka,
Itämeren
tytär *wsoy*

KYLMA MERI -SARJA

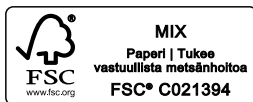
Blanka, Itämeren tytär

KYLMÄ MERI-SARJA

Ulla Rask

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

©ULLA RASK JA WSOY 2025

ENSIMMÄINEN PAINOS
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-51292-0
PAINETTU EU:SSA

TUOTETURVALLISUUSASIOIHIN LIITTYVÄT TIEDUSTELUT:
TUOTEVASTUU@WSOY.FI

“If we compare the natural rights of a father with those of a king, we find them all one, without any difference at all but only in the latitude or extent of them. As the father over one family, so the king, as father over many families, extends his care to preserve, feed, clothe, instruct, and defend the whole commonwealth.”

PATRIARCHA, OR THE NATURAL POWER OF KINGS, CHAPTER I
THE LEARNED SIR ROBERT FILMER, BARONET (1680)

Aluksi

Olen tässä romaanissa tehnyt muutamia ratkaisuja, jotka eivät aivan vastaa nykyistä historiallista käsitystä 1600-luvun alun todellisuudesta. Ratkaisujeni on tarkoitus helpottaa lukukokemusta, ei vääristellä. Merkittävin näistä on, että 1600-luvun Pohjois-Euroopassa vain osa ihmisistä käytti sukunimiä. Olen kuitenkin antanut lähes kaikille henkilöilteni sukunimet, jotta heidät olisi helpompi muistaa ja erottaa toisistaan. Nimikulttuuri on vaihdellut vuosisatojen aikana paljon ja ollut aiemmin huomattavasti vapaamuotoisempaa kuin nykyään. Tavallista oli, että naiset käyttivät omaa sukunimeään myös mentyään naimisiin, jos heillä sellainen oli. Heidä saatettiin silti puhutella myös aviomiehen sukunimellä.

Romaanissa viitataan saksalaisuuteen ja saksan kieleen, mutta on syytä mainita, että hansaliittoon kuuluvissa kaupungeissa puhuttiin romaanin tapahtuma-aikaan ennen muuta alasaksaa. Se (Niederdeutsch tai Mittelniederdeutsch) oli hansakauppiaiden yhteinen virallinen ja kaupallinen kieli.

Kaupunkia, jonka me tunnemme nimellä Tallinna, kutsuttiin kirjan tapahtuma-aikaan Rääveliksi (Reval). Tällä nimellä se esiintyy myös Kylmä meri -sarjassa. Romaanissa mainitaan joitakin todellisia historiallisia hahmoja, kuten hallitsijoita. Tiedossani ei ole, että Ruotsin kruununprinssi Kustaa Aadolfin kotiopettajana toiminut Johan Skytte olisi harrastanut sellaista sijoitustoimintaa, johon kirjassa viita-

taan. Tällainen olisi kuitenkin ollut mahdollista, ja sehän riittää romaanin tarpeisiin.

Menneiden aikojen maailman rakentaminen romaaniin vaatii uskallusta. On paljon sellaista, mitä emme tiedä vuosisatoja sitten eläneiden ihmisten arjesta, tavoista ja ennen muuta heidän tavastaan ajatella ja kokea asioita. Varsinkin tavallisten naisten arki jää usein historiallisten lähteiden katveeseen. Ihmiset ovat kuitenkin kaikkina aikoina pohjimmiltaan samanlaisia. Mitä emme tiedä, sen voimme kuvitella.

Ulla Rask

Romaanin keskeiset henkilöt

Räävelissä (nyk. Tallinna)

Matthias Berger, saksalainen kauppias

Dorothea Berger, hänen tyttärensä

Blanka Berger, hänen nuorempi tyttärensä

Tiidrik Kempe, kokenut kaupparenki

Margo, karjalainen piika

Kadri Laanesaar, parantaja

Karl Johann Krause, suurkauppias Lyypekistä

Itämerellä

Diedrik Van Roosen, Silberne Möven kapteeni

Fredrik Månsson Wilde, Iduns Nådin kapteeni

Sven Olofson, perämies

Gustaf Bengtsson, merimies

Erik Torn af Sørensborg, tanskalainen palkkasoturi

Klaus Grimmwacht, Rode Draakin kapteeni

Lyypekissä

Ursula Leinenweber, Karl Johann Krausen iäkäs äiti

Simon Jakob, lääkäri

Ludwig Rottmann, suolakauppiaiden killan suurmestari

LUKU 1

Rääveli, syyskuun loppu 1606

»S isaresi on sopimattoman kalpea, jungfer Blanka.»
Rouva Barbara Schulte leikkasi uuden palan pariloitua hanhipaistia ja silmäsi samalla vieres-
sään istuvaa nuorta naista.

Blanka katsoi sisartaan. Hääjuhlan humaltuneessa vilinässä morsian Dorothea Bergerin kasvot kieltämättä hohtivat valkoisina ja poissaolevina kynttilöiden lempeästä läikkeestä huolimatta.

»Ei kukaan tietenkään odota, että hyvän saksalaisen perheen tytär olisi omissa häissään iloinen, mutta olisi hyvien tapojen mukaista yrittää olla näyttämättä sitä noin selvästi», rouva Barbara jatkoi vastausta odottamatta. »Mutta voiko muuta odottaa? Isänne teki suuren virheen, kun antoi teidän tyttöjen aikuistua ilman kunnollista ohjausta. Sanoin hänelle monta kertaa, että hänen pitäisi etsiä itselleen uusi vaimo.»

Blanka maistoi viiniään ja ponnisteli, ettei olisi näyttänyt harmiaan. Rouva Barbaran paikka oli penkin päädyssä, ja Blanka joutui kurkistelemaan hänen ohitseensa nähdäkseen sisarensa. Miksi ihmeessä hänet oli istutettu juuri tähän, tuon itsevaltaisen ja tauotta puhuvan naisihmisen viereen? Riehakkaat juhlat olivat jo muutenkin koettelemus. Ainoa ihminen, jonka kanssa Blanka olisi halunnut keskustella, oli Dorothea. Sisko istui vain muutaman sylinmitan päässä, mutta silti täysin tavoittamattomissa. Pöytien yli huuteleminen olisi ollut huonoa käytöstä nuorelta naiselta, eikä ääni varmaankaan olisi edes kantanut melun yli.

Rouva Barbaran sanat osuivat kipeästi. Dorothea oli ollut tänään oudon hiljainen. Vastannut kyllä, kun jotain kysyttiin. Suostunut piikojen puettavaksi ja kammattavaksi, kiristettäväksi ja koristeltavaksi. Kauniit vaatteet yleensä ilahduttivat häntä, mutta tänään sisko ei tuntunut edes huumanneen uutta mustaa brokadipukuaan, jonka hankinta häitä varten ei suinkaan ollut itsestäänselvyys. Kun Blanka, heidän isänsä, kauppias Matthias Heinrich Berger ja Dorothea olivat päivällä tehneet lähtöä Bergerin talosta, oli sisko kulkenut kuin unessa, ei ollut katsonut ketään silmiin, ei edes Blankaa.

Blankaa ajatus avioliitosta kammoksutti. Ei ollut ihme, että morsian oli hiljainen. Siskon elämä oli oikeastaan nyt ohi, ja Blanka oli saattanut ääneen sen sanoakin. Dorothea luopui perheestään ja tutusta elämästään, suostui vaimon elämään ikälopun leskimiehen kanssa ja purjehtisi jo seuraavalla viikolla ikuisiksi ajoiksi pois kotikaupungistaan, Itämeren poikki Lyypekkiin. Palvelusväki jaksoi ihastella avioliittoa varakkaan kauppias Karl Johann Krausen kanssa, ja jokainen Räävelin kaduilla vastaan tullut tuttava oli onnitellut vuolaasti morsiamen isää edullisesta sopimuksesta. Kaikki tuntuivat olevan samaa mieltä: tämä avioliitto oli suuri lahja Bergerin talolle.

Blanka taas oli vihainen ja pettynyt. Heidän perheensä oli pieni, sillä vain he kolme olivat enää jäljellä. Isä, Dorothea ja hän. Ehkä kauniiksi kehuttu sisko ei olisi voinut välttää naimisiin joutumista, mutta Blankan oli vaikea ymmärtää, miksi hänet piti lähettää niin kauas? Dorothea olisi yhtä hyvin voinut kuolla, sillä oli epätodennäköistä, että hän enää koskaan näkisi sisartaan sen jälkeen, kun tämä oli astellut Karl Johann Krausen perässä laivaan. Blanka myös epäili, ettei isä ollut kysynyt Dorothean mielipidettä ennen kuin allekirjoitti avioliittosopimuksen. Vaikka

monissa perheissä toimittiinkin näin, eikä sisko oikeastaan olisi voinut muuta kuin suostua, piti Blanka isän käytöstä anteeksiantamattomana.

»Onhan Dorothea jo kaksikymmentä ja vuoden, eikö vain? Aikuinen aivan. Hän kyllä kestää, kun sulhanenkin on jo ehtinyt päästä nuoruuden höyryistä. Tiesitkö, että minä olin vain viidentoista, kun isäni naitti minut ensimmäisen kerran? Ja kaiken lisäksi nuorelle miehelle. Mutta tyttären osa on totella», Barbara Schulte puheli.

Totta kai Blanka tiesi jo kaiken tämän. Rouva piti huolen, että hänen elämäntarinansa ja varsinkin tottelevaisuutensa juomisesta ja ruokahalusta kuuluisalle isälleen, edesmenneelle Johannes Schultelle, tunnettiin Räävelissä yksityiskohtaisesti. Isä sanoi, että koska rouva Barbarasta oli yllättäen tullut kaupungin vaikutusvaltaisimpia ihmisiä, rouva halusi kaikkien tietävän, kuinka vaikean tien kautta hän oli asemaansa päässyt. Ahne kauppias Schulte ehti naittaa tarmokkaan ja hedelmälliseksi osoittautuneen tyttärensä kaikkiaan kolmeen kertaan ennen kuin tukehtui jouluyönä, armon vuonna 1601, omaan oksennukseensa tässä samaisessa Räävelin suuren kiltatalon juhlasalissa.

Joulua oli tuolloin juhlittu tavan mukaan pitkään ja perusteellisesti. Onnettomuus oli sattunut, kun kukaan juhlijosta ei ollut sen vertaa tolpillaan, että olisi huomannut herra Schulten tuupertuneen ruokapöydän alle. Jotkut sanoivat, että kuoleman syynä oli katovuoden aiheuttama ruumiin heikkous. Lihaa, viljaa ja olutta oli ollut huomattavasti tavallista vähemmän saatavilla ja kaikki oli ollut kallista. Toisten mukaan oli suoranainen ihme, ettei Johannes Schulte ollut kuollut jo vuosia aiemmin, niin määrätietoisesti hän oli mässäillyt ja juopotellut kaikki elämänsä päivät. Hillitön ahmiminen oli kuolemansynti, joten lopulta kenellekään ei tullut yllätyksenä, että herra Johannes palkittiin

kehnolla kuolemalla. Jotakuta muuta tytärtä olisi tällainen kohtalo saattanut nolottaa, mutta leskirouva Barbara, ainoa perillinen, otti tämän Jumalan tahdonilmaisun kiitollisena vastaan. Lähes neljäkymmentä vuodenkiertoa nähtyään rouva saattoi ensi kerran päättää omasta tulevaisuudestaan ja omaisuudestaan.

»Vanhempi mies ja vielä leski, siinä on erinomainen ensimmäinen aviomies. Nämä häät ovat varsin komeat. Kuu-
lin, että olutta on riittänyt myös kaupungin vähäväkisille. Se on oikein. Mutta kyllä Dorothea saisi osoittaa kiitollisuutta edes isällemme», rouva Barbara jatkoi äänensävyllä, joka ei ainakaan parantanut Blankan käsitystä hänestä.

Milloin juhlat olisivat siinä vaiheessa, että hän uskaltaisi hiipiä kotiin?

»Sinun tulee ristiä kätesi ja toivoa, että isäsi onnistuu hankkimaan sinullekin samanlaisen onnen. Vaikka», rouva Barbara kääntyi ja katsoi Blankaa ylhäältä alas, »isälläsi ei taida olla varaa naittaa toista tytärtä. Jotta sinulla olisi toiveita avioliitosta, sinun tulisi näyttää iloiselta ja yrittää olla kauniimpi. Sille et voi mitään, että olet noin ikävän pitkä, mutta syötkö kunnolla?»

Blankan sisällä kiehui. Mitä Barbara Schulte luuli tietävänsä isän varallisuudesta? Miksi hän kuvitteli, että Blanka suostuisi menemään naimisiin? Naineiden naisten elämä oli kamalaa. Muiden palvelemista, lasten synnyttämistä henkensä uhalla, miesten mielivaltaisiin päätöksiin alistumista ja vaikenemista juuri silloin, kun sanottavaa olisi ollut. Luulisi, että rouva Barbarakin olisi voinut elää ilman muutamaa isänsä järjestämää avioliittoa. Mutta rouva saisi vielä niellä sanansa. Isä oli jo vuosia sitten luvannut, ettei Blankan tarvitsisi avioitua. He olivat sopineet, tai ainakin Blanka oli painokkaasti toivonut, että hän saisi jäädä kotiin pitämään huolta isästä ja kauppahuoneesta. Rouva ei puhuisi tuohon

sävyyän, jos tietäisi, että isä oli opettanut Blankalle kaupan-
käyntiä ja kirjanpitoa jo usean vuoden ajan. Moinen ei olisi
tullut kyseeseen, jos veljet olisivat selvinneet aikuisiksi ja isän
liiketoiminnalla olisi ollut selvä jatkaja. Sitä Blanka suostui
harvemmin muistamaan, että isä oli kelpuuttanut innok-
kaan tyttären avukseen vasta pitkän suostuttelun jälkeen.
Hän ajatteli enää harvoin pieniä veljiään, eikä isäkään puhu-
nut heistä. Matthias oli kuollut viisivuotiaana kuumeeseen,
siihen, joka nostaa ihoon pieniä punaisia pilkkuja. Andreas
taas heti kohta synnyttyään. Onneksi hänet ehdittiin kastaa.
Isä olisi surrut vielä enemmän, jos Andreaksen sielua ei olisi
päästetty Jumalan valoon. Olisiko Dorothea ollut iloisempi,
jos veljet ja äiti olisivat olleet mukana hänen häissään? Muis-
tiko sisko heitä tänään?

Rouva Barbara siirsi huomionsa hetkeksi muualle ja
nosti maljaa jollekulle viereisessä pöydässä. Blanka piti kat-
seen sylissään. Tämäkin ilta loppuisi joskus. Vastauksia ei
rouvan tarinoiden ja viisauksien kuulijoiksi päässeiltä odo-
tettu, vaikka nämä olisivat olleet hänen vertaisiaankin, ja
sitä Blanka ei totisesti ollut. Rouva puhui ja muiden osa oli
kuunnella. Ja olihan rouva Barbara varsin vaikutusvaltainen,
ainoa nainen kangaskauppiaiden killassa. Suurkauppias,
jolla oli hallussaan kaikkien kolmen aviomiehensä ja isänsä
liiketoiminta. Barbara Schulte oli selvinnyt hengissä sekä
kolmesta avioliitosta että kuudestatoista raskaudesta, mikä
oli varsin selvä merkki korkeamman voiman suosioista. Niin
oli todennut ainakin Bergerin talon emäntäpiika Karin Talu.
Blanka tiesi myös, että rouvan neuvoja kuunneltiin, mutta
hän toivoi hartaasti, että rouva säästäisi ne niille, jotka olivat
neuvoja vailla.

Blanka ei voinut olla ihmettelemättä rouva Barbaran teke-
miä valintoja. Sen jälkeen, kun Johannes Schulte oli peitelty
kirkkomaalle, kauppahuone oli menestynyt ja laajentunut

rouvan komennossa. Rouva oli yllättänyt koko kaupungin menemällä uudelleen naimisiin. Blanka ei ymmärtänyt, mikä ajoi rouva Barbaran vapaaehtoisesti solmimaan neljännen avioliiton. Kyllähän kolminkertainen leskeys ja tusina eläviä lapsia vapautti naisen jo avioliiton velvoitteesta. Kukaan ei ollut enää pakottamassa rouvaa alttarille; hänellä ei ollut vaikutusvaltaisia miespuolisia sukulaisia, eikä hänen omista pojistaan ollut äitiään määräälemään. Barbara Schulte olisi voinut elää rauhassa talonväkeään komentaen, kangaspakkojaan laskeskellen ja naittaen lapsiaan sitä mukaa, kun näistä kasvoi aikaihmiä. Mutta ei. Avioliitto rouvaa ainakin viisitoista vuotta nuoremman, varattoman huilunsoittaja Rütker Seden kanssa oli sekä juorujen että vitsien aihe aina silloin, kun Räävelissä ei tapahtunut muuta. Yleisesti tiedettiin, että kaunis aviomies ei tehnyt Schulten talossa juuri lainkaan töitä. Hän makoili pöyhityillä pieluksilla, söi paistettua porsaankylkeä ja odotteli, että tarmokas rouva Barbara palaisi vuodeverhojen suojaan. Blanka muisti kuormaukon, joka oli selittänyt suupielet roiskuen Bergerin talon väenpöydän ääressä, että nuoren Rütkerin on syytäkin antaa levätä päivisin, jotta rouva Barbara edelleen jaksaisi kannatella harteillaan lähes koko Ruotsin itäisen osan kangaskauppaa. Ukko oli ehdottanut, että kangaskauppiaiden killan tulisi maksaa Rütkerille juomarahaa hyvän onnen jatkumiseksi ja röhöttänyt sitten kovaan ääneen sutkautukselleen. Blanka värisytti. Rouvan lapsilauma ja neljä avioliittoa kauhistuttivat häntä huomattavasti enemmän kuin ajatus kauppahuoneen johtamisesta.

Barbara Schulte kääntyi toistamiseen Blankan puoleen ja arvioi tätä reininviinin jo hieman sumentamin silmin.

»Älä luule, etten huomaa. Mitä tahansa ajatteletkin sisäresi tulevasta elämästä, Blanka, hän tekee oikein. Tämä avioliitto on isäsi tahto ja erinomainen asia kauppahuoneellenne.

Eikä kukaan meistä valitse osaansa. Ei säätyään, ei vanhempiin, ei näköään. Ja vaikka sinulle tarjottaisiin mitä onnea tai kurjuutta tahansa, elämästä on aina itse tehtävä oma. Muuten katkeruuden myrkkä saastuttaa kaiken ympärilläsi. Jumala antaa, ihminen ottaa.»

Rouva Barbara nielaisi pitkän hörppäyksen pikaristaan.

»Elämältä ei kannata yrittää piiloutua. Se löytää meistä jokaisen.»

Blanka olisi halunnut pyöräyttää silmiään. Miksi rouva oli niin kiinnostunut hänestä? Miksi hän maalaili kohtalon kuvia? Saattoihan olla, että hän teki niin kaikille, mutta se ei juuri lohduttanut.

Blanka piti niskansa taivutettuna, jotta ei ärsyttäisi rouvaa enempää. Ihmisen pitää alistua kaikkeen, mitä elämässä eteen tulee? Varmaan rouva Barbaran olisikin vaikea olla muuta mieltä. Blankan mielestä tällaiset puheet sopivat sellaisten suuhun, joilla ei ollut valinnanvaraa. Tai sellaisille, jotka eivät halunneet katua jo elettyä elämäänsä.

Blanka ei ollut oikein koskaan mahtunut siihen asemaan, joka oli hänenkaltaiselleen kauppiaantyttäreille tarkoitettu. Hän ei nauttinut samanlaisena toistuvasta arkisesta työstä eikä muiden ihmisten tyhjäpäiväisistä höpötyksistä. Hän ei ollut kiinnostunut lapsista eikä ollut nöyrä ja taipuisa. Vaikka se ei tulisi olemaan helppoa, hän aikoi itse päättää, millaista elämää eläisi. Hänen suunnitelmiinsa eivät kuuluneet avioliitto, suuren talouden emännän loppumattomat velvollisuudet eivätkä varsinkaan lapsensaannin kauhut.

Kauppias Matthias Bergerin perheessä oli riittänyt epäonnea sekä rakkaudessa että raha-asioissa. Kun Matthiaksen suomalainen säätyläisvaimo Anna Catharina von Wijk oli kuollut neljänteen synnytykseensä vuonna 1598, ei Andreaksi kastettu vauva ollut jaksanut elää monta tuntia äitiään

pidempään. Vaikka elämä oli aina epävarmaa ja varsinkin pikkulapsia kuoli joka perheessä, oli kuin Matthias Bergeristä olisi vaimon ja poikien menetyksen myötä puserrettu pois kaikki tarmo. Vanhemmat lapset, tyttäret Dorothea ja Blanka, olivat onneksi olleet terveitä. Dorotheasta pidettiin kaupungissa yleisesti hänen lempeän luonteensa ja suloisen ulkonäkönsä vuoksi. Tyttäret eivät kuitenkaan olleet riittäneet palauttamaan isänsä elämänhalua. Ennen niin taidokkaasti hoidettu kauppa nilkutti vuosi toisensa perään vanhojen liikesuhteiden ja Bergerin talon erinomaisen kaupparengin, *Stellvertreter* Tiidrik Kempen, varassa. Ajan sanotaan olevan ainoa lääke suruun, mutta se ei pätenyt Matthias Bergeriin. Vuosi toisensa perään miehen lauseet ja askel lyhenivät, ja hänen aikansa kului yhä enemmän hiljaisuudessa, tuleen tuijotellen.

Oli ollut yllätys, että Bergerin kauppahuoneen kadehdittu kumppani, lyypekkiläinen suurporvari Karl Johann Krause oli saapunut Rääveliin elokuun alussa 1606. Harvoin, jos koskaan, kulkivat hansakauppiat laivojensa ja tavaroidensa mukana, ellei sitten ollut tarpeen luoda uusia liikesuhteita, neuvotella merkittäviä sopimuksia tai periä suuria velkoja. Ja silloinkin asialle pantiin yleensä joku palkollinen. Karl Johann Krausella ei varsinaisesti ollut tarvetta uusille sopimuksille Räävelissä, eikä hän kahdesti tehnyt kauppaa sellaisten kanssa, jotka eivät maksaneet velkojaan. Herra Krause oli väittänyt Matthias Bergerille, ettei itsekään tiennyt, miksi oli lähtenyt mukaan vaivalloiselle loppukesän merimatkalle Itämeren koillisnurkkaan. Hän oli sanonut tunteneensa olonsa levottomaksi ja lähteneensä matkalle hetken mielihohteesta. Ja että syyn matkalleen hän keksi vasta kun tapasi kauppakumppaninsa talossa tämän enkelimäisen tyttären, vaalean ja varovasti hymyilleen Dorothean.

Karl Johann Krause oli kertonut olevansa järkevä mies, hän osasi laskea paremmin kuin keskustella eikä tuhlannut aikaansa sellaiseen, mistä ei olisi pidemmän päälle hyötyä. Hän oli sanonut tietävänsä, että oli kylmän miehen maineessa, mutta että se sopi hänelle hyvin. Karl Johann Krause oli kymmenisen vuotta Matthias Bergeriä nuorempi, mutta he olivat olleet yhtä kauan leskinä. Hänelläkin oli kaksi tytärtä, Agnes ja Gisela, kumpikin jo tahoillaan naimisissa. Krausen taloa Lyypekissä emännöi hänen äitinsä, leskirouva Ursula Leinenweber.

Avoliittosopimus Krausen ja Bergerin sukujen välillä oli neuvoteltu ennätysajassa vahvan oluen ja Räävelin suurkillan puheenjohtajan avustuksella. Naima-asialla oli kiire, sillä herra Krause halusi viedä morsiamensa kotiin Lyypekkiin ennen purjehduskauden päättymistä ja meren jäätymistä. Kaiken lisäksi syksy oli paras aika juhlien pitämiseen, sillä varastot olivat juuri päättyneen sadonkorjuun vuoksi täynnä. Osa häävieraista oli kuitenkin kohotellut kulmiaan, kun kallis ruokalaji toisensa jälkeen oli kannettu tarjolle, hyvästä oluesta ei ollut pulaa ja arvovieraille riitti reininviiniä. Kaikki vieraat osasivat laskea ja useimmat tiesivät, ettei Matthias Bergerillä voinut olla varaa näin kallisiin juhliin.

***

Hääpäivä oli ollut kaikille pitkä. Parhailtaan oli menossa toinen kattaus, sillä tavan mukaan illansuun kirkonmenojen jälkeen hääväki palasi nauttimaan lisää onnellisen appiukon tarjoamia herkkuja. Syysilta kallistui yöhön, eikä salin ikkunoista ollut enää pitkään aikaan kajastanut valoa.

Hääjuhla oli äänekkäässä vaiheessa ja oli epäselvää, kuulivatko häävieraat toistensa puheita.

Äkkiä Blanka tunsu jonkun seisovan takanaan. Jännityneen näköinen tyttö ruskeassa mekossa ja valkeassa esiinassu oli seisautunut rouva Barbaran taakse ja keräsi ilmeisesti rohkeutta puhutellakseen häntä.

»Mitä asiaa sinulla on, Liis?» Blanka töksäytti, kun tunnisti Bergerin talon piian. Vaikka Liis seiso iavan lähellä, hän joutui korottamaan ääntään, sillä salin metelin yli ei voinut tavallisella puheäänellä tulla kuulluksi.

»Keittiössä tarvitaan fru Barbaraa. Tarvitaan kiireesti!» Liis melkein huusi ja hänen silmänsä hyppivät rouva Barbaran takaraivosta Blankaan ja takaisin.

»Mitä hulluja sinä puhut? Fru Barbara on häävieras. Ei kiltatalon keittiössä voi olla mitään sellaista, mihin häntä tarvittaisiin kesken juhlien», hän huusi takaisin. Blankaa sekä ärsytti että nolotti piian käytös.

Rouva Barbara oli selvästi kuullut keskustelun. Hän ei vaikuttanut olevan pyynnöstä yhtä ihmeissään kuin Blanka.

»Puhu asiasi, tyttö», rouva sanoi ystävällisesti ja viittasi Liisin lähemmäs.

Samassa soittajat jälleen aloittivat, ja Liis joutui kumartumaan aivan rouva Barbaran korvan juureen.

Blanka ei kuullut keskustelusta sanaakaan. Jostakin vakavasta oli kyse, sillä Liisin puhuessa rouva Barbaran katse pysähtyi ja vakavoitui. Hetken mietittyään rouva kysyi Liisiltä jotakin. Piika nousi, nyökkäsi, niiasi heille molemmille ja lähti nopein askelin kohti juhlasalin pariovia. Blanka ei tiennyt mitä ajatella. Rouva Barbara huomasi hänen hämmennyksensä.

»Teidän taloonne kuuluvalle ihmiselle on sattunut ikävä asia», hän aloitti. »Se on sen laatuinen, että on parempi, jos isänne ei tänä iltana ryhdy sitä selvittämään.»

Blanka nielaisi. Tähän äänensävyyn puhuttiin yleensä sairastumisesta ja sitä, jos jotakin, oli syytä pelätä.

»Jos asia koskee Bergerin taloa, fru Barbara, miksi Liis halusi saattaa sen juuri teidän tietoonne?»

Rouva Barbara ei vaikuttanut enää humaltuneelta.

Blanka pani merkille, kuinka rouva pyrki asennollaan ja eleillään herättämään mahdollisimman vähän huomiota. Mistä oikein oli kyse?

»Koska tämä on... naisten asia. Ja minulla on tämän kaltaisista tapauksista kokemusta», rouva vastasi.

»Jos kerron, on sinun luvattava, ettet vielä puhu isällesi. Jotta Dorothean avioliitosta tulee pätevä, hänen on vietettävä yö aviomiehensä vuoteessa. Tämänhän sinä tiedät. Tämä avioliitto on isällesi hyvin tärkeä. Nyt sattunut tapaus voi aiheuttaa riitaa isäsi ja Karl Johann Krausen välille. Kaikki isäsi ponnistelut ja näihin hääjuhliin käytetyt varat menisivät hukkaan, jos liitosta ei tulisikaan mitään. Lupaa siis», rouva Barbara vannotti.

Viini oli tainnut sittenkin sekoittaa rouvan pään.

»Fru Barbara, minä lupaan. En tosin keksi mitä sellaista *keittiössä* olisi voinut tapahtua, että se saisi isäni ja Karl Johann Krausen irrottamaan kätensä toistensa hartioilta», Blanka vastasi.

Hääjuhlien pääpöydässä tosiaan istuivat toistensa seuraan syventyneinä epätavallisen iloinen ja viinistä ja salin kuumuudesta punakka appi sekä tyytyväinen sulhanen. Morsian, miesten harteikkaiden juhlavaatteiden vierellä piskuiselta näyttävä Dorothea, istui paikallaan entistä kalpeampana ja miehistä hieman erillään. Jos katsoi tarkemmin, hän näytti lysähtäneen tuoliinsa.

Rouva Barbara huokaisi.

»Krausen matkaseurueeseen kuuluva mies, Peter Krüger, on tehnyt väkivaltaa sisaresi piialle, Margaretalle», rouva Barbara kertoi.

»Tehnyt väkivaltaa? Onko Margo tapellut?»

»Pahempaa. Piikanne kertoi, että Krüger oli käynyt Margaretan kimppuun. Mies oli lyönyt häntä kasvoihin, kuristanut kaulasta ja maannut hänet väkisin. Tämän verran tiedetään varmasti. Krüger oli yllätetty pahoinpitelemästä Margaretaa kiltatalon sisäpihalta vain hetki sitten. Piikat olivat yrittäneet ottaa hänet kiinni, mutta Krüger ehti juosta portista ulos ennen kuin rengit ehtivät pihalle. Margareta on puolestaan tuotu sisään.»

Rouva Barbara piti pienen tauon.

»Väkisinmakaaminen on vakava rikos, johon syyllistynyt voidaan lain mukaan tuomita jopa kuolemaan. Jos asia viedään oikeuden käsiteltäväksi. Ja se kannattaa vain, jos on silminnäkijöitä. Mutta pelkkiä naisia ei useinkaan uskota. Tuomarit voivat katsoa, että nainen on itse syyppää tapahtuneeseen.»

Rouva Barbara puhui rauhallisesti kuin olisi lukenut varastonsa inventaariota. Ympärillä vellova juhla oli kadonnut kauas taustalle.

»Tästä asiasta tekee erityisen hankalan se, että Krausen ja Bergerin sukujen välillä on juuri solmittu liitto. Tällaisten asioiden julkisesta selvittelystä ei koidu mitään hyvää. Nainen häpäistään toistamiseen, kun ihmiset puhuvat hänestä tyhmyyksiä. Eikä syyllinen koskaan myönnä tekoaan. Liis toimi viisaasti, kun tuli minun luokseni», rouva jatkoi vakavana ja tutki sanojensa vaikutusta.

Blanka tunsu värin kadonneen kasvoiltaan.

»Ymmärrätkö nyt, miksi isäsi ei saa tietää tästä ennen huomista aamua? Peter Krüger on herr Krausen vastuulla, ja tällainen käytös morsiamen kotiväkeä kohtaan on erittäin epäkunnioittavaa. Asian tekeminen julkiseksi pakottaisi isäsi ja sisaresi aviomiehen asettumaan toisiaan vastaan. Jotta asiat eivät menisi pahemmin solmuun, tulee avioliitto ensin vahvistaa. Vasta sitten voidaan ryhtyä miettimään piikaanne.»

Naisella ei ole varaa
säälittää itseään kuin
yhden rukouksen ajan.

B *lanka, Itämeren tytär* aloittaa vauhdikkaan historiallisen romaanisarjan, joka yhdistää toisiinsa Itämeren hansakaupunkeja, vaarallista merenkäyntiä, rakkautta ja ihmiskohtaloita myrskysisällä 1600-luvulla.

Se rakentaa kuvaa naisista, joilla ei ole juurikaan oikeuksia, mutta sitäkin enemmän rohkeutta, kekseliäisyyttä ja kykyä rakastaa.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-51292-0